

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre --- --- --- 10 kor.
Fél " --- --- --- 5 "

Az e lapokban foglalt minden ozikkekért az utányomási jog fentartva.

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

	Lap
Uj biztosítási törvény és az állatbiztosítás szabályozása. — Erdélyi Imre	199
Milyen tényezők befolyásolják és hogyan határozzuk meg a vaj viztartalmát? — Gratz Ottó	199
Kérdések és feleletek	200
Kérdések: Montafoni fajta marha. P. D. — Sertések csontpohányosága. Kezdő gazda.	
Feleletek: Husbehozatal a szomszéd községből. Dr. Kukujevic József. — Balogh Bálint. — Fogyasztási adó jogosultsága szalonáért. Szücs János. — Balogh Bálint	
Aprók	201
Hírek	201

Uj biztosítási törvény és az állatbiztosítás szabályozása.

Közlő: Erdélyi Imre.

Gazdatársadalmi köreink értesülése szerint a kereskedelmi minisztériumban egy új biztosítási törvényjavaslatot készítettek, melyet, amint hírlik, az egyes minisztériumok már tárgyalnak is. Mivel az e tárgyban közlelő érdekelt gazdaközönség nincsen tájékozódva még aziránt, vajjon a szóbanforgó új biztosítási törvényjavaslattervezet gondoskodik-e az állatbiztosítás rendezéséről, ami a jelen viszonyok között a gazdaközönség igen nagy érdeke, ezért általános figyelemre tarthat igényt az állatbiztosító szövetkezetek szempontjából az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« földmívelésügyi miniszterhez intézett felterjesztése, melyben több fontos dologra hívja fel a kormány figyelmét.

A biztosítási ügyletet eddig csakis az 1875: XXXVII. t.-cz.-ben foglalt kereskedelmi törvény 453. és 514. §-ai szabályozták. E törvény megalkotásának idejében azonban Magyarországon állatbiztosítás még egyáltalán nem létezett, de külföldön is e téren a speciális törvényes intézkedés még nagyon kezdetleges állapotban volt. Kereskedelmi törvényünk csak a biztosítás két nemével foglalkozik. A kárbiztosítással és az életbiztosítással. Az állatbiztosítás e két biztosítási ág egyesítése. De sem a kárbiztosításra, sem az életbiztosításra vonatkozó intézkedések az állatbiztosítás terén nem fedik a szükségletet. Az állatbiztosítás kárbiztosítás, de életbiztosítási jelleggel és a kártérítés fizetése a biztosított állat életének megszűntével kötelező. Ez okból, de sok más szempontból sem sorolható az állatbiztosítás egyik biztosítási ágba sem és egészen különleges intézkedéseket igényel.

Hazánk állattenyésztésében ezidőszent már a belterjes tenyésztés irányultsága jutott tulsulyra, melynél az egyes állatok nagy értéket képviselnek és ennek folytán az állatbiztosítás is szép lendületet nyert.

A statisztikai adatok pedig azt igazolják, hogy a szarvasmarha és loállomány 75%-a

a kisebb állatszámú biró kisgazdák birtokában van. Ezeknek az állatokba fektetett tőkéknek csorbitatlan fentartása létkérdés. Az állatbiztosítási ügylet törvénybe foglalt rendezése, szabályozása és fejlesztése ennél fogva elsősorú érdeke a gazdaközönségnek és különösen a kisgazdáknak. Éppen ez okból egy célszerű biztosítási törvényre, mely az állatbiztosítás különleges viszonyait kellően figyelembe veszi, ugy a biztosítók, mint a biztosítottak igazságos érdekeinek megvédése szempontjából multhatatlanul szükség van, főleg azért, mert egy biztosítási ágnál sem követelhetők el oly könnyen visszaélések, mint az állatbiztosításnál.

A biztosítók szempontjából, hogy mást ne említsünk, a kereskedelmi törvény 476. §-ának 2. bekezdése (»a biztosítottak a kár enyhítésére fordított költségeit a biztosító az esetben is megtéríteni tartozik, ha a fáradozás siker nélkül maradt.«) oly terheket ró a biztosítóra, melyek a biztosítási díjakat jóval felülmúlnák. Az állatbiztosításnál a károk enyhítésére vonatkozó intézkedések, az állatorvosi gyógykezelés költségei, melyeket egy gondos gazda ugyis viselni tartozik, ha állatai nincsenek biztosítva, nagyon sok esetben a biztosítási díjat jóval felülmúlnák.

A kárbiztosításnál szokásos kárbecslés viszont a gazda érdekeit sérti. A kereskedelmi törvény 778. §-a értelmében a kártérítés összegét azon érték szerint állapítják meg, melylyel a biztosított tárgyak a megsemmisülés, megsérülés idejekor birtak. A kárbecslésnek ez a módja az állatbiztosításnál kivihetetlen és igazságtalan, mert ki tudja azt megállapítani, mennyit ér meg valamely állat a megbetegedés, vagy elhullás előtt. Ez okból az állatbiztosításnál a gazdaközönség érdekében törvényesen kellene megállapítani, hogy a kártérítés összegét a biztosított érték alapján határozzák meg. A biztosítók érdekeit eléggé megvédi, hogy jogukban áll a biztosított értéket a biztosítási díjak prorata visszatérítése ellenében bármikor leszállítani. Az esetleges malafides pedig ugyis megszünteti a kártérítési igényt.

Csakis ezen elv keresztülvitele mellett érhető el, hogy a gazda oly érték után fizessen biztosítási díjat, mely után biztosítást élvez, amely a kárbecslés mellett illuzórius. Angliában a kölcsönös érdekek ezen elv teljes keresztülvitele mellett érvényesülnek az állatbiztosításnál.

Figyelembeveendő, hogy az állatbiztosítás egyedüli olcsó és igazságos módja a biztosítás községi szövetkezetek útján, de csak oly feltételek alatt, ha a községi szövetkezetek egy országos központ kötelekéhez tartoznak. Ezen állítást teljes mértékben igazolja a »Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság«, mint szövetkezet által megalakított közel ezer községi szövetkezet, melyek a társaság kötelekében a

gazdaközönség teljes meglegedésére töltik be hivatásukat.

Egy új biztosítási törvény volna hivatva az OMGE kormányhoz intézett véleménye alapján a községi szövetkezetek útján az állatbiztosítást is szabályozni, mert sem a kereskedelmi törvény, sem a kereskedelmi törvény biztosítási része, sem a szövetkezetekre vonatkozó rész ezen kérdéseket meg nem oldja. A szövetkezetekre vonatkozó törvényes intézkedések csakis a hitelszövetkezeteket tartották szem előtt.

Törvényes szabályozást kíván továbbá azon viszony, mely a szövetkezeti tagok és a szövetkezet között egyrészt, majd a szövetkezet és a központ között másrészt fennáll.

Törvényes intézkedések híján a nálunk már alapított szövetkezeteknél a szövetkezetek és a fentebb említett központjuk között csupán olyan szerződéses viszony létesült, melynek értelmében az egyes szövetkezetek csak mint a központ mandatáriusai járnak el biztosítási ügyekben. Törvényes intézkedésre lenne ennél fogva szükség, hogy a »Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság« kötelekébe tartozó szövetkezetek helyett az említett állatbiztosító társaság mint a kormány által is elismert központ a kétszáz ezer koronás biztosítékról gondoskodjék, de azért az egyes szövetkezetek biztosítási ügyekben önállóan járhatnak el. Csakis a központ felügyelete alatt álljanak és a nagyobb károsodások ellen csak a központnál legyenek viszont biztosítva.

Mivel a fentiek csupán vázlatosan mutatnak rá azokra a fontos érdekekre, melyek az állatbiztosításnak törvény útján leendő rendezését feltétlenül szükségessé teszik s miután nem tudhatjuk, vajjon az új biztosítási törvénytervezetben történt-e gondoskodás az állatbiztosítás rendezése érdekében, módot kell nyújtania a kormánynak arra, hogy a gazdaközönség a szóbanforgó törvényjavaslattervezet idején megismerve, érdekképviselési szervei útján álláspontjának érvényt szerezhesen.

Milyen tényezők befolyásolják és hogyan határozzuk meg a vaj viztartalmát?

Irta: Gratz Ottó.

A vaj viztartalma kettős szempontból érdeklő a vajkészítőt. Érdeklő egyrészt, mert a 16%-nál több vizet tartalmazó vajat a hazai és külföldi élelmiszervizsgáló állomások kifogásolják, másrészt érdeklő, mert pénzbeli veszteséget jelent a vajkészítőre, ha nagyon alacsony viztartalmú vajat készít. Arra kell tehát mindenképp törekednie, hogy vaja viztartalma lehetőleg 15% körüli legyen, 15,5 fölé, 14,5 alá ne menjen, hogy így mindkét irányban kártól óvja meg magát.

Legujabban az indiánai¹⁾ tejkisérletti álló-

¹⁾ Indiana Sta. Bull. N. 159 és 160.

HUNGÁRIA

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPESTEN.

== Részvénytőke 6,000.000 korona. ==

Központi irodák: Budapest, IV., Károly-körút 2.

Elnök: gr. Károlyi Imre. Alelnökök: br. Fejérváry Imre és Székely Ferencz udv. tan. A választmány elnöke: Gr. Tisza Kálmán

Kartellen kívül, olcsó díjakkal, előnyös feltételekkel köt: ==

Tűz-, élet-, baleset-, betörés-, szavatossági-, üveg-, jég- és állatbiztosításokat

(lovak és szarvasmarhák biztosítása elhullás, kényszervágás és járványos betegségek ellen.)

más (mint valamennyi egyesült állami, úgy ez is abban a kedvező helyzetben van, hogy kísérleti tejfeldolgozóval is bír) Hunziker, Mills és Spitzer tették ezen kérdést kísérletes tanulmány tárgyává; előttük Rosengren²⁾ Jensen³⁾ foglalkozott érdemlegesen e kérdéssel.

A vajzsir állománya, keményebb vagy lágyabb volta, egyike a vaj víztartalmát befolyásoló tényezőknek. Lágy vaj könnyebben keveredik vízzel és jobban tartja vissza a vizet, mint kemény vaj. A vajzsir lágyabb, ha több az olein benne és keményebb, ha kevés; míg az illózsírsavak mennyisége csak kis befolyással van a vaj lágyására. A vajzsir oleintartalma ismét legfőképpen a takarmánytól függ, miként azt e lapok ez évi 5-ik számában ismerttettem. Valamelyest befolyásolja továbbá a fajta, a tejelés időszaka és a zsirgolyócskák nagysága. Tulnyomólag nagy zsirgolyócskákat tartalmazó tejszín ugyanis lágyabb és így az, az előzők szerint, több vizet magába záró vaját eredményez, mint a kis zsirgolyócskájú tejszín. Ezt állapították meg az amerikai kísérletek, Jensen ellenkező feltevésével szemben, mely szerint az apróbb zsirgolyócskák között több hely marad a víz befogadására. A zsirgolyócskák nagyságát a fajta, egyed, tejelési időszak és más körülmények befolyásolják. Így növeli a zsirgolyócskák nagyságát időlegesen hirtelen takarmányváltozás.

Míg az előbbi tényezőknél változtatni is így a vaj víztartalmát ez uton szabályozni a vajmesternek nem áll módjában, a következőket kezében tartja és így ezek ismerete jobban érdekli. E tényezők, a tejszín zsir- és savtartalma, a pasteurizálás, a mosóvíz hőfoka, a sózás és só mennyisége, a köpülés hőfoka és a gyurás. Leglényegesebben befolyásolja a vaj víztartalmát az utolsó két tényező, a köpülési hőfok és a gyurás, míg az előzők jóval kisebb mértékben. Egy része ezeknek tulajdonképpen a vaj állományát befolyásolja és ez uton a vaj nedvességtartalmát.

Emelkedik a vaj víztartalma, ha túlkövér tejszín (24%-on felüli zsirtartalommal) köpülünk, mert nagyon kövér vaját kapunk és ez a vizet csak nehezen adja le.

Nagyobb lesz a vaj víztartalma, ha nyers, nem pasteurizált tejszínből készült, mert pasteurizálás közben a fehérjékhez kötött víz eltávozik. (Storch.)

Savanyu tejszínből Storch és Marcas vizsgálatai szerint vizesebb vaját kapunk, ugyszintén ha a köpülőt túl erősen töltjük meg.

A nálunk nem gyakorolt sózás csökkenti a vaj víztartalmát. A só nedvszívó és így minden sószemcse körül víz gyülemlik össze, melyben a só végül feloldódik. Nagyobb vízgyülemek keletkeznek ily módon, különösen nagyobb szemcséjű sónál, melyek gyuráskor könnyen eltávolodnak a vajból. Érthető fentiekből az is, miért jobb a vaj sózására a száraz só. Hogy erősebb sózás több vizet fog elvonni a vajból, azt talán nem is kell külön említenem.

A vajnak hidegvízeli mosása a köpülőben valamelyest csökkenti a vaj víztartalmát. Lemossa a vajzsirgolyócskák az író, higabban folyó lévén, azután könnyebben távozik el gyuráskor. A víznek azonban hidegnek kell lennie, mert ellenkező esetben lágy lesz a vaj, több vizet tart vissza, mert összeolvadnak a vajzsirgolyócskák, még mielőtt az író-víz köztük kifolyhatott volna.

Az eddig említett tényezőknél jóval lényegesebben befolyásolja a vaj víztartalmát a hőfok melynél köpülünk és a gyurás. Ezek egyúttal a vaj víztartalma szabályozásának titkai is. Magasabb hőfoknál köpülve ugyanis több víz marad vissza a vajban, mintha alacsonyabb a tejszín hőmérséke köpüléskor, míg a gyurással tetszésünk szerint redukálható a vaj víztartalma.

Hogy magasabb köpülési hőfoknál vizesebb vaját kapunk, annak oka abban rejlik, hogy lágy lesz a vaj zsirja, az ilyen pedig — miként fent említettük — több vizet tart vissza és könnyebben keveredik azzal. Nem vonatkozik ez a tétel talán csak oly, igen magas vagy alacsony hőfokra, melyeket a gyakorlatban más okokból kifolyólag kerülünk, hanem a

normális 10 és 18° C. közé eső hőfokokra is, amint ezt Marcas vizsgálataiból tudjuk. Több vizet zár magába a 16° C.-nál köpült vaj is, mint a 11 foknál köpült.

A gyurásnak egyik célja lévén a fölös író-víz eltávolítása is, ez a legismertebb tényezője a vaj víztartalom szabályozásának. Több vizet távolíthatunk el a vajból, ha lassan gyurunk, gyurás közben rövid szüneteket tartunk, hogy a kinyomuló író-víz elfolyhasson és ha egyszerre kevés vaját gyurunk. Több-szöri gyurással több vizet birunk kigyurni, kivált ha közben alacsony 8—10° C. hőfoknál állni hagyjuk a vaját 12—24 óráig. A folyékony vajzsir e hőfoknál jól kikristályosodik, a vaj ennek folytán keményebb lesz és végül annyira vihetjük, hogy 8—9% víz marad csak benne. Ha túl magas vagy túl alacsony a vaj víztartalma, a köpülési hőfok pedig megfelelő volt, úgy legtöbb esetben a gyurásban kereshetjük a hibát.

Vizet veszít még a vaj valamelyest formázás közben is, többet itt is, ha kemény, kevesebbet, ha lágy. Veszít végül a raktározás közben vizet és pedig többet a sózott, mint a sóatlan.

Sohase felejtjük, hogy kevés víz a vajban pénzvesztést, több víz nyereséget jelent a vajkészítőre, ezért a vajmesternek, mint említettük, arra kell törekednie, hogy állandóan a megengedett határhoz közeli víztartalommal (15) készítse a vaját. Ha ismeri és kezelni tudja a vaj víztartalmát befolyásolható tényezőket és naponként meghatározza a vaj víztartalmát, úgy elérheti ezt.

A vaj vízmeghatározására ma igen könnyen, a laikus által is kezelhető készülékek állnak rendelkezésünkre.

53-ik ábra. A vízpárologtatás módja.

Ilyen például a rajzban bemutatott Funke (Berlin)-féle »Perplex« vajvízmeghatározó mérleg⁴⁾. A vízmeghatározás elve a Perplex mérlegnél és hasonló más szerkezeteknél a következő: *lemért mennyiségű vajból elpárologtatjuk a vizet, majd megmérjük, mennyit tett ki az.*

A mérleg kezelése igen egyszerű. Ráhelyezünk a mérleg serpenyőjére fém vajolvasztó poharat (d) és felakasztjuk föléje c horogra a vaj súlyát. A további munkákra kész a mérleg, ha a balkar végén lévő mutató épp a mögötte levő beosztás (a) középső 0 vonalán áll meg. Ha nem, úgy a jobb kör végén lévő csavaron járó súlylyal (b) segítünk ezen. Leakasztva a vajsúlyt, ennek megfelelő súly (10 gr.) vaját teszünk a pohárba. Ezt persze nem lehet rögtön eltávolítani, ezért szükség szerint elveszünk, vagy hozzáadunk vaját addig, míg a mutató ismét elfoglalja középső állását a 0 vonalon.

Az így lement vajból most elpárologtatjuk a vizet. Evégből a fém poharat a mérleggel vele járó fogóba szorítjuk és folytonosan körben mozgatva, egy spiritusz-égető lángja fölé tartjuk. (Lásd az ábrát.) A vaj megolvad, a víz serzegés közben néhány perc alatt eltávozik. Teljesen elillant a víz, ha több serzegést nem hallunk, fehér hab képződik, az üledék (vajanyag) barnulni kezd és egyúttal kellemes szag, a piritott vaj szaga, érezhető. A vaj főzése közben vigyáznunk kell, hogy ki ne fröcsögjön, a vaj oda ne égjen (nagyon sötét színű lesz és az égett zsir szag elárulja), továbbá ne kormozza be a láng a poharat, mert ez esetben nem a vaj víztartalmának megfelelő adatot kapjuk.

Ha az olvasztó pohár lehült, ráhelyezzük

a mérlegre és az elpárologott víz helyettesítésre a mérleg 0—20 beosztású jobb karján addig helyezük előre és hátra a nagyobb és kisebb lovas súlyokat, míg a mérleg mutatója ismét a beosztás közepén áll meg. A nagy lovas melletti szám az egész, a kisebb melletti a tized százalékokat jelenti. Ha tehát a nagy lovas pl. a 14-esen a kicsi a 7-esen áll, a vaj víztartalma 14.7%.

A mérleggel nyert adatok jól egyeznek kémiai mérleggel nyert adatokkal, legfeljebb a tizedszázalékokban van néha 1—2 tizednyi eltérés.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Montafoni fajta marha.

Van-e még hazánkban montafoni fajta szarvasmarha s hol? Mert úgy tudom, több helyen hol ezeket tartották, p. o. a malaczkai uradalomban is, felhagytak tenyésztésével.

P. D.

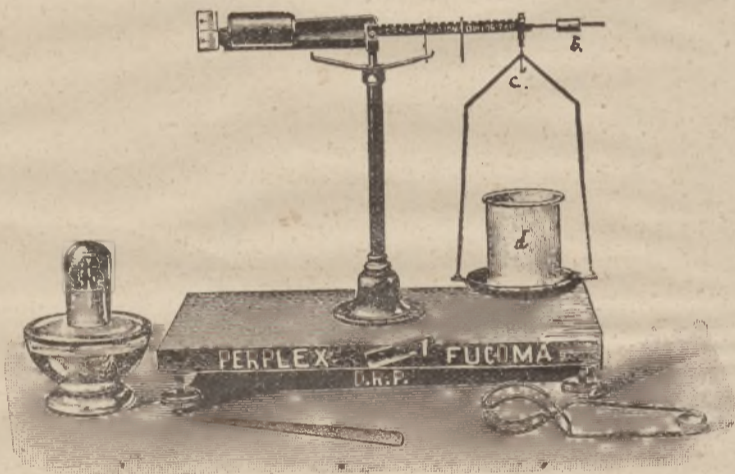
Kérdés. Sertések csontporhanyósága.

Sertéseim gyorsan fejlődnek ugyan, de időközönként bizony sok sántát látok közöttük s kondásom azt mondja, hogy ez csontporhanyóságtól ered. Miként lehet ezen baj ellen leggyökeresebben eljárni?

Kezdő gazda.

Felelet. Husbehozatal a szomszéd községből című kérdésre.

1. A husszállítást minden községben szabályrendelet szabályozza, ez esetben is kell, hogy meg legyen határozva, mit kell a vidékről hozot

54-ik ábra. Vajvízmeghatározó mérleg. (Perplex.)

husért szemle- és vágatási illeteket fizetni, mert ezt meg kell fizetni, ezt az 54.300—908. sz. földmiv. miniszt. rendelet is előírja. Ezen fizetendő illeték nagysága ben van a községi szabályrendeletben, tessék ezt a községházán elkérni és megnézni. Büntetésről csak az esetben lehet szó, ha nagyobb mennyiségben hozná be a vidékről és igazolvány nélkül, lebélyegezetlenül szállítaná. Ha a községgel a fogyasztási adót illetőleg nincs kiegyezve, úgy jogosan kivetheti a vidékről hozott hus után az adót a község.

Dr. Kukuljevic József.

2. A husfogyasztási adó mindig abban a községben fizetendő, a hol az tényleg fogyasztás alá kerül, így tehát a községi előjáróság állásfoglalása helyes volt. Miután azonban a fogyasztási adó csakis egyszer fizetendő, hogy a »szállító a kétszeres adófizetést elkerülje, kötelessége még a marhának leölése előtt azt a szándékát bejelenteni, hogy a levágandó állat husának egy részét más beszedési körbe átszállítani szándékozik és ez alkalommal azon husmennyiség után, mely a beszedési körben marad, a súly szerint járó adót véglegesen lefizetni, az után a husmennyiség után pedig, mely más beszedési körbe kivitetik, a községi előjáróságnál szintén a súly szerint járó adót letéteményezni« (Dr. Margittai: Állami Pénzügyigazgatás.) A községi előjáróság a valóságban kiszállított hus mennyiségéről bélyegtelen bizonyítványt ad, mely bizonyítványt a saját községe fizetés gyanánt elfogadni köteles, kivéve, ha a saját községe alacsonyabb adóosztályba tartozik. Ez esetben a fogyasztási adó készpénzben rovandó le s a megszártos lakhelyén fizetett összeget a községi előjáróság visszafizeti, ha a saját községében fizetett adóbárczát fölmutatja.

Balogh Bálint.

Felelet. Fogyasztási adó jogosultsága szalonáért című kérdésre.

1. A fentebbi kérdés erre is vonatkozik. Va-

²⁾ Milchzeitung 1911. 497.

³⁾ Milchw. Zentralblatt 1908. 321.

⁴⁾ Hasonló készülékeket készít az ismert Gerben cég is Lipcsében.

gyis, ha a községtől a fogyasztási adót valaki megváltja, az illetőnek joga van az idegenből hozott szalonáért fogyasztási adót követelni, de nem 8-szorosát, hanem a rendes adót, a mi, úgy tudom kilónként 6 fillér. Igaz, ha szándékosan vagy következetesen eltitkolja a szalonnávárlást, akkor ez már csempészetnek, kihágásnak minősíthető, de azért a duplájánál nagyobb bírság nem jogos.

Szücs János.

2. A szalonna szintén husfogyasztásadóköteles s ugyanazon szabályok alá esik, mint a hus, a községi előljáróság állásfoglalása tehát helyes. A községi előljáróságok részére a pénzügyminisztérium által kiadott »Állami pénzügyigazgatás« cz. könyvben ez a határozott utasítás benfoglaltatik.

Balogh Bálint.

APRÓK.

A madarak életkora. Az emberek legnagyobb része teljesen tájékozatlan lévén a természetrajz és a zoologia terén, csak ennek rovására írhatjuk, hogy az állatok élettartamáról sok esetben a mesebeli valószínűség határát is messze túllépő fogalmakkal és tévhitel találkozzunk. Különösen a madarak életkora tekintetében nagy a tájékozatlanság, a mit növel az is, hogy e részben maguk a tudományos körök sem tudnak biztos alapra helyezkedni, hiányozván a megbízható följegyzések és megfigyelések, a melyek komoly és elfogadható adatokul szolgálhatnának a madarak élettartam-határának megállapítására. Naumann, egy ismert neyü és tekintélyes német zoologus, nemrégiben könyvet írt Németország madárvilágáról. E könyvében foglalkozik a madarak életkorával is és tömördek példa, monda és a nép ajkán élő hagyományok felsorolásával megróbbalkozik a madarak élettartamának dolgára világosságot deríteni, a nélkül azonban, hogy ebbeli megállapításainak abszolút megbízhatóságot és helytállóságot vindikálna.

Alkmaar hollandiai városkában az 1672-ik évi ben egy olyan hattyu hullott el, — írja Naumann, — a melynek a nyakára 1573-ban, tehát 100 évvel előbb tettek volt rá egy rézkarikát, a melyre a hattyu tulajdonosának neve, nemes-czimere és az évszám is rá volt vésvé. Erről a hattyuról tehát teljes hiteltérdelemleleg állapítható meg, hogy a 100 éves életkort elérte — és így nem is csudálkozhatunk némelyek azon állítása fölött, hogy a hattyu 200—300 évig is élhet, mert ez a lehetőség — megfelelő életviszonyok mellett — nincs teljesen kizárva. A hosszúéletű madarak sora azonban ezzel még nincs kimerítve, sőt ez a sorozat valóban gazdag s egy egész csoportja van a madárvilágnak, a mely túléli az embert. Knauer »Naturhistoriker« czimű könyvében élettartam tekintetében a hattyu mellé sorolja a sólymot is és erről a ragadozó madárról irván, fölemlíti, hogy ő is ismert egy ilyen élő madarat, a mely akkor, a mikor ő látta, éppen a 162-ik évét élte. Hasonlóan hosszú életűek a szintén a ragadozók népes családjába sorolható sasok és keselyűk, a melyek egyik-másik vidéken élő monda szerint ugyancsak mathuzalemi kort érhetnek el. Naumann említést tesz könyvében egy 1719-ben elhullott kőszáli sasról, a melyet 104 esztendővel előbb fogtak el. Ez a sas fogságba jutása előtt is már jó egypár éves lehetett, a hozzáértők akkor legalább 18—20 éves korura becsülték. Egy fakó keselyűt pedig 1706-ban ejtettek fogságba s ez a madár, a mely már akkor is 4—5 éves lehetett, 1824-ben mult ki, vagyis a fogságban is 118 évig élt. Schinz német zoologus egy saskeselyűről tesz említést, a melyet sokszor láttak és figyeltek meg egy kősziklán ülve a grindelvaldi glecsernél és a melyet a legöregebb emberek már kora ifjúságukban is sokszor láttak ugyanazon a helyen. Laaland szigetén, Nakson mellett pedig 1831 április 15-én egy olyan királysast lőtt le egy vadász, melynek a nyakára kötve egy piczinyke bádopalczot találtak s ebben egy czédula volt a következő dán nyelven írt följegyzéssel: »Elfogták és ismét szabadon bocsátották 1792-ben. Andersen R. és C. Bölő a Falsteren. Dánia.« Ebből pedig nemcsak az derül ki, hogy a sasok valóban hosszúéletű madarak, de megállapítható az is, hogy ez a madárféle a hazájához hűségesen ragaszkodik. Laaland és Falster ugyanis egymás mellett fekvő testvérszigetek.

A hosszúéletű madarak sorába tartoznak a meleg égöv ritka szép színváltozatu szárnyasai, a papagályok is, a melyek egyik-másik fogságban élő példányánál az élettartam tekintetében valóban meglepő tapasztalatokat tettek. Egyes ilyen madarak ugyanis jóval túlélték azokat a családokat, a melyek fölnevelték s a melyeknek körében életük javarésztét töltötték, sőt egy Dél-Amerikában élő szájhagyomány szerint ezek a madarak egy egész népcsalád kipusztulásának és elenyésztének is életben maradt tanúi lettek. »Valószínű, — írja erről szólva Humboldt Sándor, hogy az aturok népe nemrégiben pusztulhatott ki a földről, mert Maipures-ben él egy olyan nagykoru papagály, melyről a bennszülött indiánok azt állítják, hogy ők ennek a madárnak a beszédjét azért nem értik meg, mert a már telyesen kihalt atur-indiánok nyelvén szól.«

A vízi és mocsári szárnyasok közt is vannak olyanok, melyek nemzedékeket látnak életrekelni és eltűnni. Naumann szerint a dunnalud különösen hosszúéletű és ismertek olyan példányokat, a melyek százéven felüli kort értek. Hosszu élettel dicsekedhetik azonban a mi erdeinkben is otthonos és a tavasz hirnökeként ismert kakuk. Naumann említést tesz egy kakukról, a melyet szavának és hangjának minden mástól elütő és megkülönböztetett jellegzetességéről ismertek és a mely 32 nyáron át hallatta jól ismert hangját ugyanabban az erdőben. Igen hosszú életű madárnak mondják a hollót, a mely a nép ajkán élő szájhagyomány szerint három-négyszáz évig is él. Sok magas életkort megért hollóról tesz említést a Naturhistorikerben Knauer; Naumann pedig a holló időtartamáról szólva írja, hogy ismert egyet, a mely 106 évig élt, de ismert sok olyat, a mely 20—30 évig élt a fogságban, — úgy hogy ez a német zoologus e madár életkor határát a sok rendelkezésre álló adat szerint 115—120 évben állapítja meg.

Naumann a házityuk életkor határát 15—20 évben állapítja meg, míg ellenben szerinte a galamb csak 10 évig, a fácán 15 évig, a pulyka pedig 16—18 évig élhet el; a kisebb éneklő madarak életkor határa pedig csak maximális 8—10 évig terjedhet. Általában pedig az állapítható meg, hogy a szabadságban élő madarak mindig nagyobb kort érnek el, mint a fogságban élők.

A vándormadarak repülésének magasságáról sokat vitatkoztak már, de mindig eldöntetlen maradt az a kérdés, hogy milyen magasra emelkednek föl, ha egyik éghajlatról a másikra költöznek. Gálke hollandi természettudós, a ki hires helgolandi madármegfigyelőállomást alapította, azt állítja, hogy rendszerint 5000, 8000 vagy 10 000 méter magasan repülnek. Lucanus F. német ornithologus nemrégiben újabb kísérleteket végzett, a melyek meczáfolták Gátke állítását. Lucanus a minap számolt be kísérletének eredményéről a berlini természettudományi társaságban s kijelentette, hogy Gátke alaposan tévedett, mikor öt-és tízezer méter magasságban vélte látni a vándormadarakat. Igazságának bebizonyítására több kitömött madarat erősített egy ballonhoz, repülő állásban, kiterjesztett szárnyakkal. A vetési varju, a mely elég nagy madár, 300 méter magasságban még látható volt, 800 méter magasságban azonban már csak pontnak látszott, mikor pedig 1000 méter magasságra ért, teljesen eltűnt a nézők zemei elől. Egyébként számos tény bizonyítja, hogy a vándormadarak nem repülnek több ezer méter magasságban. A magasság növekedésével ugyanis folyton ritkul a levegő, következésképpen a légnyomás is csökken. 5000 méter magasságban 20° hideg uralkodik, a légnyomás pedig 380 mm. 7000 méter magasságban 33° hideg van és a légnyomás 298 mm. A vándormadarak nem bírják elviselni az ilyen nagy hideget, annál inkább sem, mert hiszen éppen a hideg miatt költöznek más vidékre, azonkívül a légnyomás ingadozásai iránt is módfelel érzékenyek. Az emlős állatok is elpusztulnak, ha ilyen jelentékenyen csekélyebb légnyomásu helyekre kerülnek, ez annál inkább áll tehát a gyengébb szervezetű madarakra.

Afrikai selyem — Amerikában. Az amerikai selyemszövő iparban váratlan vendég jelent meg: egy új nyers-selyem, a mely az Ázsiából szétszarmazott hernyók selymével mindenben vetekedik s a melynek hazája Afrika közepe és pedig a belga Kongó, a német Kamerun, továbbá Uganda, valamint még több vidék

is ugyanama szélességi fok alatt. Az afrikai selymet szintén hernyók termelik, a melyek a rengeteg erdőségek fain nagy tömegben élnek. A hernyók roppant falánkak, testük szőrrel van fedve, a mely megszurja az emberi bőrt. Nappal pihennek a levelek és ágak alsó részein és csak éjjel esznek; gubóikat is éjjel készítik. Élelmükben nem válogatósak, többféle fa levelét megeszik, legjobban azonban az Abizza fastigiata és Bridelia micrantha nevű fákony tenyésznek. A gubóból kibujt lepke a falevelek alsó részeire mintegy 2—300 petét rak szabályos sorokban s a petéket aztán sűrű hálóval fedi be. Két hónap mulva előbujnak a hernyók, a melyek, miután megnöttek, begubóznak. A gubó külső része finom selyem és százféle színárnyalatu a tüzvöröstől a kávébarnaig. Formája különböző, nagysága pedig a tyuktojásé és a gyermekfejé közt váltakozik. A hernyó olyan ügyesen készíti gubóját, hogy nem sérti meg ezt, a mikor mint lepke kibujik belőle; a bábót nem kell tehát megölni, mint az ázsiai selyemhernyó bábját. A selyem legombolyítása is nagyon könnyű. Hat kilogram gubó egy kilogramm selymet ad. A hernyókat semmiféle betegség nem pusztítja. A belga Kongóban már megalakult egy részvénytársaság, a mely az afrikai selyemhernyót mesterségesen tenyészt s a melynek nyers selyme az amerikai piacon már elhelyezést is talált.

Élve fagyasztott hal. Az élő hal szállítása nagyobb távolságokra föltöttebb költséges, miután minden kilogramm halra átlag 10 liter vizet kell számitani, vagyis egy vagon, a melynek szállítóképessége 10 tonna, legföljebb ½ tonna élőhalat szállíthat. Két francia mérnök, Mir és Audigé, támaszkodva Pictet tanár kísérleteire, most azt az eljárást követik, hogy az élő halakat kisebb-nagyobb tömbökbe fagyasztják s egyszerűen úgy szállítják, mint a jeget. A fagyasztás módja egyszerű: a halakat összezsufolják, a vízbe pedig oxigént préselnek, a mely lehetővé teszi, hogy a hal kevés vízben is elegendő levegőhöz jusson. Néhány száz darab így összezsufolt hal a fagyasztóba kerül és a jéggel egy tömeggé válik. A rendeltetési helyen ez a tömeg bőséges vízbe kerül, elolvas és a halak legnagyobb része föléled. A föltalálók szerint ez az eljárás egyszerű és elég olcsó.

HIREK.

Gyászhirek. Mányai Koller Pál, fehérmezei földbirtokos, megyei törvényhatósági bizottsági tag, a sárkereszturi függetlenségi párt elnöke és a fehérmezei gazdasági egyesület másodelnöke, f. hó 14-én éjjel Budapesten meghalt. Temetése vasárnap d. e. ½3 órakor volt Vedregpusztán. Jeles gazdatársunkat s lapunk régi hivat, mély fájdalommal gyászoljuk — Özv. Rác Ferenczné szül. Ulerich Anna f. hó 16-án jobblétre szenderült 70 éves korában. Benne Rác Ödön székesfővárosi iskolaigazgató édesanyját és neje egyik legjelesebb baromfitegyesztőnk, Rác Ödönné, anyósát gyászolja. Béke poraira. — Lapjainknak alapítása óta hű barátja s haláláig buzgó munkatársa, feledhetetlen emlékü Kodolányi Antal bánatos özvegye: özv. Kodolányi Antalné szül. Helfenstein Mária auguszt. 17-én, életének 81-dik évében Budapesten elhunyt. Áldás és béke poraira!

Személyi hírek. A m. kir. földmívelésügyi miniszter az aldunai III., IV. és V. számú öblözetek érdekeltégét az 1913. évi XLII. t. czikk rendelkezéséhez képest hivatalból vizrendező társulattá alakította és a társulat ügyeinek vezetésére Bartóky József államtitkárt miniszteri biztosul kiküldte. — Cséti István napidíjas mérnök, budapesti lakost, kir. segédmérnöké, a ménesbirtokok és a gödöllői koronauradalom gazdasági tisztviselőinek létszámában dr. Knoll Károly, Szalay István, Uj Endre és Szabó Károly okleveles gazdákat segélydíjas m. kir. gazdasági gyakornokokká kinevezte. — Ugyancsak a m. kir. földmívelésügyi miniszter Kovács Imre országos m. kir. gyapjuminősítő intézeti aligazgatót ideiglenesen megbizta ugyanezen intézet igazgatói teendőinek ellátásával és Sztankovics János gazdasági akadémiai r. tanárt a debreczeni, Ormándy János gazdasági akadémiai r. tanárt a magyaróvári, Palotay Dezső dr. gazdasági akadémiai segédtanárt a keszthelyi, Juhos Lajos gazdasági akadémiai adjunktust a magyaróvári, Stolp Ödön gazdasági akadémiai

adjunktust a debreczeni, Schandl József gazdasági akadémiai segédtanárt a kolozsvári és Szaich Ernő gazdasági gyakornokot a debreczeni gazdasági akadémiához helyezte át és Sztankovich János r. tanárt a debreczeni gazdasági akadémia igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Allami lóvásárlás. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület szept. 5-8. napjain Kolozsvárott tartandó tenyészállatkiallításán a földmivvelésügyi minisztérium is fog lovakat vásárolni. Az egyesület erről hivatalosan értesítették és a minisztérium lótenyésztő-főosztályát a kiállításon Podmaniczky Gyula báró képviseli.

Lóvásárlás Románia részére Románia a háboru alatt tetemesen megfogyott lóállományának nagyrészét, úgy látszik, nagyjára erdélyi lovakkal akarja kiegészíteni, mert Erdélynek majd ezen, majd azon a vidékén hukkannak fel a román hadsereg részére vásárolt lókupek. Legutóbb Kézdivásárhelyen vásárolták össze a gazdák lovait még pedig kitűnő áron.

Az erdélyi népies szarvasmarhatenyésztés bemutatása Kolozsvárott. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület szept. 5-8-án Kolozsvárott tartandó kiállításán az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők egyesülete az erdélyrészi vármegyék népies szarvasmarhatenyésztését óhajtván bemutatni, felhívást intézett az érdekelt vármegyék gazdasági egyesületeihez, hogy a kisgazdák magyarfajta tenyészeteiből egy-egy csoportot állítsanak össze. A felmerülő költségek nagyobb részét az egyesület viseli, hogy a kisgazdák anyagilag ne terheltessenek meg.

Az állatdíjazások. A Beregmezei Gazdasági Egyesület a földmivvelésügyi kormány támogatásával szept. 12-én Rafajnaujfaluban és Szernyén, szept. 13-án Csarodán, szept. 15-én Makkosjánosiban és Tiszacsomán, szept. 16-án Tivadaron, szept. 18-án Asztélyban és Kigyóson, szept. 19-én pedig Beregdédában és Beregdárdon rendez gazdaköri tenyészversző-díjazásokat. — A Hevesmezei Gazdasági Egyesület auguszt. 24-én Sarudon, szept. 7-én Pétervásáron, szept. 8-án meg Kápolnán rendez szarvasmarha-díjazást. — A Sárosmezei Gazdasági Egyesület szept. 4-én Felsőodoron, szept. 11-én Uzfalván, szept. 13-án Raskoványban, szept. 17-én Kisársóson, szept. 18-án Aboson, szept. 24-én Topolyhamisfalván és szept. 25-én Malczón tart szarvasmarhadíjazást. Bejelentéseket a gazdasági egyesületek titkári hivatalai fogadnak el. Pénzdíjakban több ezer korona áll rendelkezésre, melyben a kisgazdák fognak osztozni. A nagybirtokosok elismerő oklevelet kapnak.

Életbe lépett az osztatlan legelőről szóló törvény. A hivatalos lap csütörtöki száma közli, hogy az osztatlan közös legelőről szóló 1913. X. t.-cz. 4. §-a a közös legelők telegkönyvezéséről szóló rendelkezése életbe lépett. A törvény további rendelkezéseinek életbeléptetéséről a földmivvelésügyi miniszter külön fog intézkedni.

A Romániába szóló tejtermékek szállítási korlátozása ügyében kibocsátott rendeletet a román kormány módosította. E szerint a szállítási korlátozás csak a friss és aludttejre, tejfelre, valamint a friss, sózott és olvasztott vajra terjed ki. Ugyancsak nem küldhető semmiféle friss zöldség és gyümölcs sem.

Magyarország a VI. nemzetközi halászati kongresszuson. Augusztus hó 18-án megkezdődött és Osztenében lezajló VI. nemzetközi halászati kongresszuson Magyarországot a kereskedelmi miniszter részéről Kótán Dezső

tengerészeti akadémiai igazgató, a földmivvelésügyi minisztérium részéről pedig Répássy Miklós miniszteri osztálytanácsos, képviselték. A földmivvelésügyi kormány képviselője a kongresszussal egyidejűen a Hofer tanár vezetése alatt álló München melletti műtrágyázási kísérleteket végző tógazdaságot is tanulmányozza. A kongresszuson egyébként több magyarországi haltenyésztő és halkereskedő vett részt.

Az állatbetegségek összegezése 1913. augusztus 17-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest			
	köztség	udvar	t	ö	b	b
Lépfene	226	250	18	12	—	—
Veszetteg	239	255	—	12	12	—
Takonykór	43	46	—	—	2	1
Ragadós száj- és kö-						
römfájás	49	266	10	19	—	—
Juhhimlő	18	20	2	2	—	—
Ivarszervi hólyagos						
kiütés	20	63	—	—	—	—
Rühkór	135	210	—	—	11	17
Bivalyvész	25	60	6	14	—	—
Sertősorbáncz	714	2107	—	—	—	—
Sertésvész	1019	3885	—	20	2	—

Vásári tudósítások.

Budapesti vágómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1913. aug. 21.		
Főhajtás és árak:	I.	II.	III.
223 Bika	82-92 (100)	60-80	—
762 Magyar hizott ökör	90-99 (101)	76-88	66-74
454 Tarka hizott ökör	94-108 (112)	80-92	66-78
— Magyar legelőmarha	76-84 (—)	60-74	—
27 Boszniai ökör	90—	(—)	(—)
496 Magyar tehén	(—)	57-84	(—)
508 Tarka tehén	(—)	53-92	(98)
149 Bivaly	(—)	40-66	(—)
44 Növendékmарha	(—)	50-80	(—)
2678	Eladatlan 55.		

A felhajtás 220 darabban több mint az előzőhéten. Irányzat lanya, az árak általában 2-4 K-val csökkentek.

Budapesti szurómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1912. aug. 19.	
Főhajtás és árak:	I.	II.
1081 Magyar élő borjú	106-118	(-120-) 94-104
— Magyar élött borjú	(—)	(—)
— Galicziai borjú	(—)	(—)
— Élött bárány párja	(—)	(—)
10 Rugott borjú	64-90	(—)
— Élő bárány párja	(—)	(—)
— Élött gödöllye	(—)	(—)
1 Eladatlan	(—)	(—)

Irányzat szilárd, az árak változatlanok.

Budapesti juhvásár.

Hivatalos jelentés.	1913.	
Főhajtás és árak:	I.	II.
408 Hízott juh	—	K 66-70
102 Feljavított juh	—	52-62
— Kiszorolt kos	—	—
— Kiverő és anyajuh	—	—
— Durvaszörű	—	—

Irányzat csendez, az árak 2 fillérrel emelkedtek.

Sovány sertésárak.

Urí Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1913. aug. 19.

Ár élősúlyban 4% engedmény.			
Vészen átment	60-100 kg. fill.	120-116	
"	100-120	118-112	
"	120-160	112-112	
"	160-200	112-110	
Vészen át nem ment	60-100	100-100	
"	100-120	100-100	
"	120-160	100-104	
"	160-200	104-104	

Irányzat változatlan.

Kőbányai sertésvásár

Eredeti tudósítás	1913. aug. 19.	
A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz, párja		K
400 kilón felül		—
Öreg közép, párja 300-340 kg.		—
B) Magyar fiatal nehéz, párja 320 kg.		132-133
Fiatal közép, párja 251-320 kg.		134-138
Fiatal könnyű		—

Sertéslétszám:
Volt készletben aug. 17-én 43645
Főhajtás " 18-án 137
Elszállítás " 18-án 413
Maradt készlet " 19-ra 4364

Bécsi marhavásár.	1913. aug. 18.		
Főhajtás összesen			3311
Minőség szerint:			
Hízómarha			2488
Legelőmarha			324
Kiosztóznivaló			993
Származás szerint:			
Magyar			3136
Galicz., bukov.			68
Egyéb vidékről			607
Nemek szerint:			
Ökör			2145
Bika			716
Tehén			635
Bivaly			315

Arak 100 kg. élőszület fogy. adó nélkül	I.			II.			III.		
Magyar hizott ökör	90-104	(106-110)	90-96	80-88	—	—	—	—	—
Galicziai hizott ökör	110-112	(-114-)	104-110	—	—	—	—	—	—
Tarka hizott ökör	114-117	(118-126)	98-112	90-96	—	—	—	—	—
Bika	82-92	(94-106)	76-80	—	—	—	—	—	—
Hizott tehén	76-106	(—)	—	—	—	—	—	—	—
Legelőmarha	76-90	(—)	—	—	—	—	—	—	—
Kiosztóznivaló	(—)	(—)	—	—	—	—	—	—	—
Bivaly	44-64	(—)	—	—	—	—	—	—	—
Konzerváru	(—)	(—)	—	—	—	—	—	—	—

Felhajtás 1180 darabban kisebb a multkorinál. Árak 2-4 fillérrel emelkedtek. Irányzat lanya.

Bécsi sertésvásár.

Hivatalos jelentés.	1912 aug. 19.	
Bejelentett a vásárra		14615
Főhajtás: Zsirterés		8815
Stüldő		5495
Magyarországból		11816
Galiciából		2477
Osztrák tartományokból		17
Összesen		14310

Arak:
Magyar I. minőségű sertés 128-128 (-)
Magyar közép sertés 120-125 (-)
Magyar öreg sertés 110-116 (-)
Könnyű és szedett sertés 112-120 (-)
Stüldő 120-150 (152)
Irányzat szilárd.

Vásári jelentés: Budapest, 1913. évi augusztus hó 21-én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom lanya.

Jegyzetelt jobb minőségű lovakból:	Fel-	Ela-	Arak
	hajtás	datott	kor-ban
a) háta	10	6	50 380
b) könnyebb kocsiló (jukker stb.)	20	4	440 600
c) nehezebb kocsiló (hintós)	10	1	480 —
d) ás kocsiló (nehéz nyugoti faj)	30	14	150 800
e) könnyű	28	16	150 250
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.)	25	19	100 260
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	20	14	50 132
III. Alárendelt minőségű lovakból:			
Összesen	388	278	

1. Székesfővárosi vágóra vásároltatott 139 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott 20 darab. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglatott. — 4. Ragályos betegségre gyanus ló lefoglatott. — 5. Takonykór miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Hus és hústermékek: Marhahús: helyb. Ia hát. 1.72-1.84 K, eleje 1.40-1.48 K, IIa hátulja 1.40-1.65 K, eleje 1.12-1.36 K, vidéki Ia hátulja 1.28-1.40 K, eleje 1.00-1.20 K, IIa hátulja 0.80-1.24 K, eleje 0.70-0.80 K kg.-kint.

Növendékmарhahús: I. osztályu (pecsenyehusok) 0.00-0.00 K II. oszt. (leveshus) 0.00-0.00 K kg.-kint.
Borjúhúsok: élött, borb., helybeli 1.52-1.70 K, vidéki 1.20-1.48 K, Ia hátulja 1.60-1.80 K, eleje 1.30-1.40 K, IIa hátulja 1.30-1.40 K, eleje 1.20-1.24 K kg.-kint.
Juhhúsok: élött, nyugati helybeli Ia 1.28-1.40 K, élött, nyugati helybeli IIa 0.98-1.12 K, Bárány élött, borb. Ia 0.00-0.00 K, IIa 0.80-0.90 K, egészben, bőr nélkül 0.00-0.00 K kg.-kint.
Sertésuhúsok: szalonnával, helybeli Ia 1.36-1.40 K, szalonnával helybeli IIa 0.00-0.00 K, szalonnával vidéki Ia 0.00-0.00 K, szalonnával, vidéki IIa 0.00-0.00 K, szalonna nélkül, helybeli Ia 1.44-1.48 K, szalonna nélkül, helybeli IIa 1.36-1.40 K, szalonna nélkül, vidéki Ia 0.00-0.00 K, szalonna nélkül, vidéki IIa 0.00-0.00 K, friss karaj 0.00-0.00 K, sonka nyers, helybeli hátsó 1.61-1.68 K, mellés 1.40-1.48 K, vidéki hátsó 0.00-0.00 K, mellés 0.00-0.00 K szalonna olvasztani való 1.40-1.48 K, sózott 1.36-1.40 K, pörkölt 1.48-1.52 K, füstölt 1.52-1.56 K, paprikás 0.00-0.00 K, háj 1.56-1.60 K, zsír helybeli 1.52-1.60 K, vidéki 0.00-0.00 K, szalámi magyar új 0.00-0.00 K, nyári 1.28-2.00 K kg.-kint.

Borjú: Élő: csirke rántani való 1.40-2.00 K, sütni való hazai Ia 2.80-3.00 K, IIa 2.40-2.60 K, kappan hizott 0.00-0.00 K, sovány 0.00-0.00 K, fiatal ruca 0.00-0.00 K, hizott 0.00-0.00 K, sovány 3.00-4.80 K, liba, fiatal 0.00-0.00 K, lud, hizott 12.00-18.00 K, sovány 4.00-7.60 K, pulyka, újdonság 0.00-0.00 K, hizott 0.00-0.00 K, sovány 0.00-0.00 K páronként, házinyul 0.00-0.00 darabonként.
Tisztított: csirke Ia 1.30-1.80 K, IIa 0.60-1.20 K, jércze Ia 2.00-3.00 K, IIa 1.20-1.80 K, tyúk Ia 2.00-3.50 K, IIa 1.00-1.60 K, kappan, helybeli 0.00-0.00 K, ruca, újdonság 0.00-0.00 K, hizott 3.60-4.40 K, sovány 2.40-3.20 K, liba, újdonság 0.00-0.00 K, lud, hizott 6.00-10.00 K, pulyka, újdonság 0.00-0.00 K, pulyka, hizott 0.00-0.00 K db.-kint.
Vad és vadhus: szarvas, egészben 0.00-0.00 K, őz, egészben 0.00-0.00 K, vaddisznó, egészben 0.00-0.00 K, dämvad egészben 0.00-0.00 K, nyul, nagy 0.00-0.00 K, vadlud 0.00-0.00 K, vadruca 0.00-0.00 K, fácán 0.00-0.00 K, fogoly 0.90-1.00 K, szalonna, erdei 0.00-0.00 kg.-kint.
Tej és tejtermékek: Tej, teljes —.28— .28 K, lefőltözött 0.00-0.00 K, tejszín, habnak 1.40-1.40 K, főzésre —. — K, tejfel —.60-0.80 K, vaj szövetk centrif. tea-vaj 2.00-2.50 K, köpült 1.60-1.80 K, főz. darabos 1.60-1.80 K, juh-vaj 0.00-0.00 K, tehénturó Ia —.28— .30 K, IIa —.20— .24 K, juh turó Ia 0.00-0.00 K, IIa —. — K, lipői turó 1.80-1.44 K kg.-kint.
Tojás: friss tojás, testtojás —. — K, főz. —. — K, alföldi 0.00-0.00 K, erdélyi 89.—89.— K, meszes — K.

Laptulajdonos: ORDÓDY LÁSZLÓ.

Felölős főszerkesztő: BUZZI F. GÉZA.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott SCHMIDT mérnökdoztor hirneves füsteső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szent fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám. Sürgőnyozlm: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefon 91-21.

CADOGEL AD US. VETER.

== SZABADALMAZVA AZ ÖSSZES KULTURÁLLAMOKBAN, NEVE TÖRV. VÉDVE. ==

Mindennemű állati bőrbántalmak gyógykezelésére az egyedüli ajánlatos hatékony gyógyszer. A m. kir. állatorvosi főiskola által elismert sikeres gyógyszereredményei miatt ajánlva.

CADOGEL AD US. VETER. meglepő eredményes gyors gyógyító hatását tapasztaljuk úgy a heveny mint az idült izzag (ekzema) legsúlyosabb és legkülönbözőbb fajainál, tüszegnél (acne) szőrtüszőgyulladásnál (sycosis), égés és fagyás okozta bőrloboknál (combustio, congelatio), Kipállásnál (intertrigo), házi állatok rühösségénél (acariasis), tarló sömörnél (herpes tonsurans), Kosznál (favus), tüneti bőrbántalmaknál, bőrgyulladásoknál, Korpázásnál (seborrhoea), moslék sömörnél (ekzema toxicum), bőrvizketésnél (pruritus cutaneus), feltekvésnél (decubitus), zuzódásoknál szarurepedésnél, pártatíprásnál, heveder és nyeregnyomásnál stb. stb.

CADOGEL AD US. VETER. már az első használat után megszabadítja a beteg állatot a kínzó viszketéstől, a nedvezést csökkenti, a vérhőséget apasztja és megakadályozza a tulsarjadzást.

CADOGEL AD US. VETER. lényegesen megrövidíti a betegség lefolyását és egyszerűsíti a kezelést, használata pedig sem külsőleg nem okoz elváltozásokat, sem pedig belsőleg a szervekre nem fejt ki káros hatást.

CADOGEL AD US. VETER. kétféle erősségben kapható: Forte (erős) és Mite (gyenge) Mindkettő 50 és 20 grm-os eredeti tubusokban:

50 gramm ára K 3.80
20 " " " 1.90

➡ **Beszerezhető gyógyszertárak útján. Kifejezetten állatorvógyászati CADOGEL AD US. VETER. kérendő.** ➡

„YOHIMBIN KINCSEM“

Meglepő hatást gyakorol a váladékképző mirigyes szervekre, különösen a teheneknél a tőgyre; bőtejelést idéz elő, a tejhozam mennyiségét feltűnően szaporítja. Kiváló eredménnyel alkalmazható hágási, fedezési, bugási Képeség elmaradása esetén. Meggyógyítja és munkaképesé teszi a hémulósos vértelést kivételében (haemoglobinuria) szenvedő állatot. Eredményesen alkalmazhatjuk a folytatás, sárlás, görgetés, Koslatás kimaradása vagy nem rendes időben való jelentkezése esetén. Tyukoknál a tojás elmaradása vagy a tojóképeség fokozása esetén csodás eredménnyel alkalmazható. Ideges szopornyicánál, lapoczká- és keresztváji bénaságok esetén teljes gyógyszereredményt mutat.

„YOHIMBIN KINCSEM“ tabletták és injectio alakjában. Tabletták 3-féle erősségben:

Vörös (színű) tabletták: nagy állatok részére (ló, szarvasmarha) 1 cső 1 drb K 12.—
Szürke (színű) tabletták: középnagy állatok részére (kecske, juh, disznó, stb.) 1 cső, 10 drb „ 1.60
Sárga (színű) tabletták: kis állatok részére (tyúk stb.) 1 cső, 10 drb „ 1.10

➡ **Beszerezhető gyógyszertárak útján.** ➡

A Cadogel ad us. veter. és „Yohimbin Kincsem“ gyártói:

D^R. KERESZTY, D^R. WOLF ÉS TÁRSA **VEGYÉSZETI GYÁR**
BUDAPEST—UJPEST. **RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**

Igavonó állateladási hirdetés.

A m. kir. teréziánumi alapítvány uradalmának haszonbérbeadása következtében az uradalom igavonó állatállományából

253 db jármosökör és 34 db igásló 1913. évi augusztus hó 28-án délelőtt 9 órakor Csikómajor-pusztán

nyilvános szóbeli árverés útján eladásra kerül.

Az állatok darabonként kerülnek eladásra és a kikiáltási áron aluli ajánlatok el nem fogadtatnak. A vételár azonnal készpénzben fizetendő.

Az eladott állatok a vételár lefizetése után vevők tulajdonába mennek át és az eladó uradalom érettük semmiféle szavatosságot nem vállal, megengedi azonban, hogy azok az árverést követő 48 órán át vevők költségére és veszélyére az uradalom területén tartassanak.

Bővebb felvilágosítást az alulírott Miniszterium IX. ügyosztálya (Báthory-uteza 12.) és a bátaszéki uradalmi tisztség ad.

Budapest, 1913. augusztus hó 12-én.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

Szereti ön az állatait?

Ha igen, úgy kérjen bővebb ismertetést a törv. védett

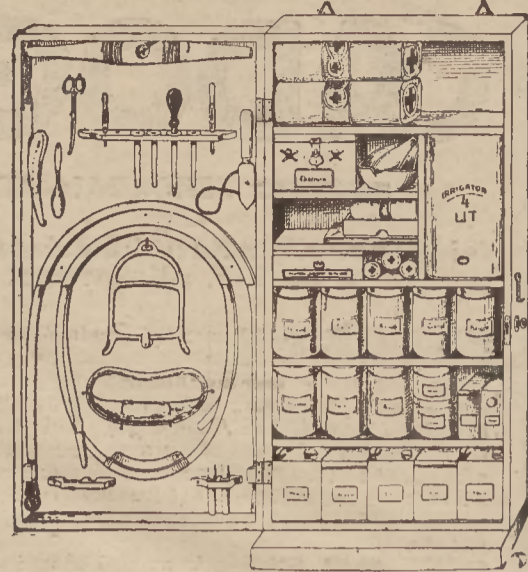
„GETRA” állatmentő-szekrény-

ről. — A törv. védett „GETRA” állat-mentő-szekrény felszerelése magába foglalja mindazon műszereket, kötszereket és gyógyszereket, melyekkel szerencsétlenül járt vagy hirtelen megbetegedett állatainkon az állatorvos megérkezéig segíthetünk.

Bővebb ismertetést ingyen küld

főh. udv. szállító cég

Geittner és Rausch BUDAPEST,
VI., Andrásy-ut 18 A.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-út sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becsértetnek és átalakítások elfogadtnak jutányos árak mellett. Ugyiszinte mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

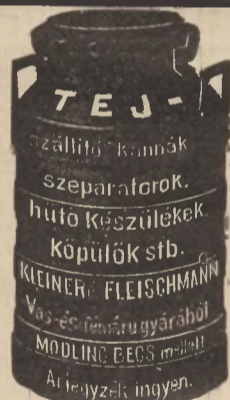
Fajbaromfitelep Húgyagon,
Nógrád (megye. Nagytestű magyar fajtyúk tenyésztése. Keltető-tojások árai: ipolyvílygyi kendermagos darabja 50 fillér, 50 darab 20 korona; 1911., teljesen kifejtett, ivarérett tenyészállatok darabja 8 kor. Rázásmentes ingyen csomagolás.

A kassai gazdasági tanintézet-től beszerzett, importált kosok által vértisztított tiszta vértű fríz juh tenyésztéséből míg a készlet tart 20 darab jól kifejlődött fríz kosbarány eladó. Az állomány teljesen akklimatizált, jó tejelő, rendszeresen kettőt ellő. A kosok teljesen tenyészképesek, jól kifejlődtek. Nagy Géza földbirtokos, Kunszentmárton.

Két eladó birtok

Zala megyében. Az egyik 30 percznyire a vasútállomástól. a másik gyorsvonalati állomás mellett fekszik. Mindkettő 1000-1000 hold kiterjedésű. Czim a kiadóhivatalban.

Ügynökök kizárva.

Gróf Piatti-féle loosdorfi gazdasági intézőség vetőmagtermesztése (Alsoausztria, Mistelbach kerület).

Buzakeresztés „A” típus

(hánati $\circ \times$ baseli Squarehead σ)

Koránérő vörös szálkás buza, fagyálló, termőbiztos, jóminőségű buza, valamint a saját eredeti LOOSDORFI

Pedigree téli roz

Koránérő típus pekusi rozsból tenyésztve, fagyálló, nagyon bőtermő, két éven teljesen eladottak, úgy, hogy a negyedik éven korán teljesen eladottak, delek 3/4-részt nem teljesíthetik. Ennek fogva kerjük ezekre a megrendelést azonnal postafordulattal előjegyeztetni. Minta, árjegyzék, felvilágosításokat díjmentesen küld

SAMENHANDLUNG (magkeskedő) GEBRÜDER BOSCHAN
K. k. Hoflieferanten, Wien, I., Bäckerstrasse 9.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Alapított 1900-ban. Igazgatóság Budapestén. VIII., BAROSS-UTCZA 10. SZÁM.

Folyó év november hó 1-től saját székházába a Kálvin-térre helyezték át. Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére a legkülönbözőbb módzatok szerint ónyos feltelek mellett. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfőlősből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—
Tartalékok	8,357.603.—
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett	
tűzkárokból	10,740.000.—
jégkárokból	5,042.000.—
Biztosított érték tűzben 1912. évben	880,000.000.—
jégben 1912. évben	63,000.000.—
Élettízlet állománya	15,240.000.—

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékonyozó munkákkal. Tájékoztatót készségrrel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

Őszi vetésre

ajánljuk általános keresetnek örvendő, eredeti mag után termelt

Bon-fermier, Gros-bleu és Hybride hatif inverttable

vetőbuzánkat 26 koronáért 100 kg.-ként ab állomás Zalabér, a vevő által franco küldendő zsákokban szállítva, az érték előzetes lefizetése vagy utánvételes elküldése mellett. Az első kettő feleségből 500 kg.-on aluli tétel nem adatik el. Mintával kívánatra szolgál: **Urad. intézőség, Mikosd,** posta: Mikosdpuszta.

Tizenkét darab vemhes

montafoni fajta üsző,

melyek eredete pontosan igazolható és szüleik nagy tejhozammal bírtak, eladók közvetlen a legelőről. Közelebbi adatok rendelkezésre állanak:

ACHLEITEN ROHR, Felső-Ausztria.

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar osász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kerületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

mesóviz levak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóban és versenyállókban 50 év óta használatos, mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapestén, VI., Király-utca 12. sz. VI., Andrásy-ut 26. sz.

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

TELEFON:
József 22-41.

Sertéstenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez

Vevők állandóan előjegyezve!